

troer jeg, som jeg allerede idag har udhævet, at der er en meget stor Fare, og det netop fordi de ved hinanden liggende Gaarde her ere i samme Mands Eie, som altsaa, dersom han ikke dert indskrænkes ved Loven, kan tumle med dem paa hvad Maade han vil. Det vil være overmaade let at nævne mangfoldige Former, hvorunder 2, 3—4 Gaarde kunde blive lagt sammen, een derved at den blev fæsteledig, en anden ved at udaccordere Fæsterne, en tredje ved at man folgte den med paaboende Fæster, en fjerde ved foreløbig Contract, under det Forbehold, at den først skulde tages i Brug ved indtrædende Fæsteledighed; kort sagt, i dette Tilfælde ligger hele Forholdet i enkelt Mands Haand, og der er en stor Fare derved. Denne Fare bør afværges, og jeg troer, det er skeet ved Udvalgets Indstilling, ialfald med det Tilslæg, som Udvalgets Mindretal har foreslaaet. Derom har jeg allerede udtalt, at det Spørgsmaal, om denne Tilføining er nødvendig eller ikke, væsentlig vil beroe paa, om det Fæstegods, der allerede nu for Diebliffet er gaaet over til Selveiendom, kan siges at være paa faste Hænder, eller om det endnu ved Creditforholdet i den Grad er i den forrige Sælgers Haand, at han omtrent derover har samme Myndighed som Creditor, som han tidligere havde som Godseier. Men med eller uden denne Tilfætning vil, netop med Hensyn til Fæstegods, Udkastet med Udvalgets Tilføiende, give langt større Betyggelse, end den, der nu for Diebliffet er; thi nu for Diebliffet er den gjeldende Ret, at det staaer i Indenrigsministerens Magt at tillade Sammenlægning, hvorimod enhver Sammenlægning, der er forbunden med Nedlæggelse af en Fæstegaard ved Udvalgets Forslag vil blive forbudt, og Sammenlægning af Parceller fra Fæstegaarde meget indskrænket. Jeg skal i denne Henseende kun bemærke til Rigsdagemanden for Njøbenhavns Amts 3die Valgkreds (Rosenørn), at allerede erhvervede Rettigheder til at nedlægge bestemte Gaarde, selv om Nedlæggelsen ikke er fuldbyrdet, ikke ved et saadant Forbud kan være hævede, og, at Forordningen af 25de Marts 1821 § 7 ikke kan komme i Betragtning i nærværende Tilfælde, da den aabenbar ikke gaaer ud paa en Sammenlægning, men

kun paa en Udskiftning. Spørgsmaalet er altsaa ikke, om der med Hensyn til Fæstegods er nogen Fare; thi dette er indrømmet, og mod denne Fare har Udvalget foreslaaet mere betryggende Forfrister end nogen Anden, men Spørgsmaalet er, om den samme Fare findes paa Selveiergods, og om derfor lignende Indskrænkninger behøves der. Jeg troer, det er vigtigt, at man, ved alle tidligere Forhandlinger, om denne Gjenstand, har behandlet Selveiergods og Fæstegods aldeles eens, hvilket ogsaa vilde blive Tilfældet dersom Landbocommissionens Indstilling i sin Tid var bleven vedtaget; thi hvad der paa Fæstegods vilde være for stor Frihed, det er med Hensyn til Selveiergods for liden Frihed; denne eensartede Behandling af saa høist forskellige Gjenstande gjør ingen af Parterne sin Ret. Jeg maa nu modsigge, at nogen saadan Fare er tilstede paa Selveiergods. I den Henseende er jo vel blevet gjort en heel Deel gruelige Skildringer over alle de forførdelige Følger dette skulde have, dersom man tilstedede en saadan Sammenlægning indtil 20 Tdr. Hartkorn. Jeg føler ingen Lyst til at gaae paa Jagt efter alle de Bilsfarelser, der under Discussionerne have indsnegnet sig, men jeg skal dog i Forbigaaende gjøre opmærksom paa, at naar f. Ex. den ærebe Deputerede for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen) har meent i Udkastet om Amtsrådene at finde en Regjerings-Anerkjendelse af, at Gaardmand paa 12 til 20 Tdr. Hartkorn — thi herom er det, at Spørgsmaalet dreier sig — maatte betragtes som lige med Godseieres Privilegier, da ligger dert en Feiltagelse; thi Sammenlægningen skal gaae indtil 20 Tdr. Hartkorn, og det, som skal afløse det nu juridisk ophævede Begreb af Sævegaardseiere, skulde være Gaarde paa 20 Tdr. Hartkorn eller derover, saa at man, hvis man vilde lægge Bøgt derpaa, netop deraf maatte udlede, at Gaarde indtil 20 Tdr. Hartkorn skulde betragtes som henhørende til Bondestanden. Men jeg maa dernæst for mit Vedkommende idetmindste aldeles fralægge mig de Argumenter, som ere hentydede fra den stands-begrebsmæssige Opfattelse af Bondestanden. Jeg har ikke det Allermindste imod, at der opstaae Landbrugere i Landet,